

24 Μαΐου, 1991

[ΠΙΚΗΣ, Διστής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΙΧΑΗΛ,

Αιτητής,

v.

ΑΡΧΗΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 890/90)

Προσφυγή βάσει του άρθρου 146 του Συντάγματος — Επίδικαση εξόδων — Διακριση Αναθεωρητικής από Πολιτική διαδικασία — Τα έξοδα δεν ακολουθούν το αποτέλεσμα — Διακριτική ευχέρεια του Δικαστηρίου — Η διερεύνηση της νομιμότητας εναποτίθεται στο Δικαστήριο — Υποβοηθητικός ο ρόλος των διαδίκων — Όταν το αποτέλεσμα συναρτάται από την αποδοχή των θέσεων της μίας ή της άλλης πλευράς, επαυξάνεται η σημασία του αποτελέσματος ως καθοριστικού παράγοντα για τον διακανονισμό των εξόδων της δίκης.

5

Το μόνο θέμα που απέμεινε να αποφασιστεί στην προσφυγή αυτή λόγω της διαφωνίας των μερών ήταν το θέμα της επίδικασης εξόδων ή όχι υπέρ του αιτητή. Ο δικηγόρος του αιτητή υπέβαλε ότι το αίτημα του δικαιολογείτο ενόψει της δικαίωσης των θέσεων του αιτητή επί της ουσίας και της απόρριψης των θέσεων της άλλης πλευράς. Άλλωστε υποστήριξε πως η επιμονή των καθ' ων η αίτηση στην υποστήριξη της επίδικης απόφασης μετά την απόφαση του Εφετείου στην υπόθεση P.I.K., η οποία επιβεβαίωσε τους ισχυρισμούς του αιτητή, ήταν εντελώς αδικαιολόγητη. Ο δικηγόρος των καθ' ων η αίτηση υποστήριξε ότι μέχρι την πρόσφατη έκδοση της απόφασης στην υπόθεση Νικολάου παρέμειναν άλυτα ορισμένα ουσιώδη θέματα η επίλυση των οποίων ήταν αναγκαία για τον προσδιορισμό της νομικής υπόστασης της επίδικης απόφασης.

10

15

20

Το Ανώτατο Δικαστήριο, ακυρώνοντας την επίδικη απόφαση, αποφάσισε ότι:

(1) Ο κανόνας ο οποίος ισχύει στο πεδίο της αναθεωρητικής δικαιοδοσίας ως προς τα έξοδα είναι τούτος: τα έξοδα αφιέονται στην ελεύθερη κρίση του δικαστηρίου. Ο κανόνας που ισχύει στην αστική διαδικασία ότι τα έξοδα ακολουθούν το αποτέλεσμα δεν

25

ισχύει.

- (2) Η διαφορά μεταξύ των δύο διαδικασιών οφείλεται στο γεγονός ότι η αναθεωρητική δίκη έχει ως κύριο λόγο τον έλεγχο της νομιμότητας διοικητικών πράξεων και η διαδικασία διερεύνησης της νομιμότητας έχει εξεταστικό χαρακτήρα με αποτέλεσμα οι διάδικοι να διαδραματίζουν υποβοηθητικό ρόλο στην ανίχνευση των γεγονότων και διαπίστωση των αρχών που διέπουν τον καθορισμό της νομιμότητας στην συγκεκριμένη περίπτωση. Συνεπώς οι διάδικοι δεν διαδραματίζουν τον καθοριστικό ρόλο που ασκούν στην πολιτική δίκη.
- (3) Πριν την επιθεώρηση των φακέλων από τον αιτητή, η πρόβλεψη για την τύχη της προσφυγής από τον αιτητή δεν μπορεί παρά να είναι ελλειμματική και επομένως δεν κρίνεται δίκαιο να επωμισθεί τα έξοδα. Η κατάσταση μπορεί να αλλάξει μετά την αποκάλυψη των γεγονότων χωρίς να μεταβάλλεται ο γενικός κανόνας ότι τα έξοδα επαφίενται στην κρίση του Δικαστηρίου.
- (4) Οποτεδήποτε η κρίση της νομιμότητας της επίδικης απόφασης συναρτάται με την δικαιοσύνη της υπόστασης και η έκβαση της υπόθεσης με την ορθότητα των εκατέρωθεν νομικών θέσεων ο ερευνητικός ρόλος του δικαστηρίου συρρικνώνεται και το αποτέλεσμα συναρτάται με την αποδοχή των θέσεων της μίας ή της άλλης πλευράς. Σ' αυτή την περίπτωση αυξάνεται η σημασία του αποτελέσματος ως καθοριστικού παράγοντα για τον διακανονισμό των εξόδων της δίκης.
- Στην παρούσα προσφυγή δικαιώθηκε ο αιτητής και η απόφαση ακυρώθηκε. η δικαίωσή του ήταν προβλεπτή ενώ μετά την απόφαση του Εφετείου στην *P.I.K.* σχεδόν βέβαιη.

Επίδικη απόφαση ακυρώνεται με έξοδα.

Αναφερόμενες υποθέσεις:

- 30 *Καραγιώργη και άλλος ν. P.I.K. και άλλων (Προσφυγή Αρ. 89/89 ημερ. 23.7.1990)*
P.I.K. ν. Καραγιώργη και άλλου (1991) 3 Α.Α.Δ. 159
Παναγιώτου ν. Δημοκρατίας (1991) 3 Α.Α.Δ. 270
Καλαφάτης ν. Α.Η.Κ. (1991) 4 Α.Α.Δ. 935
- 35 *Νικολάου και άλλοι ν. Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου (1991) 4 Α.Α.Δ. 1684*
Frangos and Others ν. Republic (1982) 3 C.L.R. 53
Booksellers Association ν. Republic (1985) 3 C.L.R. 1171

Nakis Bonded Warehouse v. Republic (1986) 3 C.L.R. 1179.

Papadopoulos v. Municipality of Nicosia (1986) 3 C.L.R. 2046.

Ιοαννου ν. C.T.O. (1986) 3 C.L.R. 2543.

Προσφυγή.

Προσφυγή εναντίον της απόφασης της Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου με την οποία τα ενδιαφερόμενα μέρη είχαν προαχθεί στη θέση Επιθεωρητή Τεχνικού Προσωπικού αντί του αιτητή.

5

Α. Παπαφιλίππου, για τον αιτητή.

Κ.Χ"Ιωάννου, για τους καθ' ων η αίτηση.

10

Cur. adv. vult.

Ο Δικαστής κ. Πικής ανάγνωσε την ακόλουθη απόφαση.

ΠΙΚΗΣ, Δ: Στις 23/7/1990 (*Καραγιώργη & Άλλου ν. Ρ.Ι.Κ. & Άλλων, Υπόθεση αρ. 89/89*) το Ανώτατο Δικαστήριο στην άσκηση της πρωτοβάθμιας δικαιοδοσίας του έκρινε ότι αποφάσεις οργάνων δημοσίου δικαίου που λήφθηκαν από συμβούλια τα οποία είχαν συγκροτηθεί βάσει του Περί Ορισμένων Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Διορισμός Διοικητικών Συμβουλίων) Νόμου του 1988 (Ν. 149/88) ήταν άκυρες ενόψει της διαπίστωσης ότι οι διατάξεις της νομοθεσίας που αφορούσαν την συγκρότηση των συμβουλίων και την παρουσία παρατηρητών των κοινοβουλευτικών κομμάτων κατά τις συνεδρίες τους ήταν αντισυνταγματικές. Μετά την έκδοση της πύω πάνω απόφασης και συγκεκριμένα την 1/9/90 με εγκύκλιο της Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου, οργανισμού δημοσίου δικαίου του οποίου το Συμβούλιο επίσης συστάθηκε βάσει του Ν. 149/88, γνωστοποίησε απόφαση του Συμβουλίου της με την οποία είχαν προαχθεί από 1/6/88 τα ενδιαφερόμενα μέρη στη θέση Επιθεωρητή Τεχνικού Προσωπικού.

15

20

25

30

Με την υπό εκδίκαση προσφυγή ο αιτητής προσέβαλε την εξαγγελθείσα απόφαση με αίτημα την ακύρωσή της

και για το λόγο ότι είχε ληφθεί "υπό αναρμοδίου και πάσχοντος στην σύνθεση και νόμιμη συγκρότηση οργάνου ή και ενεργούντος υπό την επίδραση των κομμάτων".

5 Οι καθ' ων η αίτηση ήγειραν ένσταση στην προσφυγή και υποστήριξαν τη νομιμότητα της επίδικης απόφασης. Μετά τη συμπλήρωση της επίδοσης της αίτησης στα ενδιαφερόμενα μέρη δόθηκαν οδηγίες για την υποβολή γραπτών αγορεύσεων μέσα σε τακτή προθεσμία για την έκθεση των εκατέρωθεν θέσεων. Στο μεταξύ και πριν την εμφάνιση
10 των μερών κατά την ορισθείσα ημερομηνία ενώπιον του δικαστηρίου επικυρώθηκε η *Καραγιώργη* (ανωτέρω) από το Εφετείο στην *Ρ.Ι.Κ. ν. Καραγιώργη & Άλλου**. Μετά την Ρ.Ι.Κ. και σε δεύτερη απόφαση του Εφετείου, στην *Παναγιώτου ν. Δημοκρατίας*** επαναβεβαιώθηκε η θέση
15 ότι λόγω της κακής συγκρότησης του Συμβουλίου και της παρουσίας παρατηρητών οι αποφάσεις του οργανισμού ήταν άκυρες. Κατά την επόμενη εμφάνιση των διαδίκων ενώπιον του δικαστηρίου, στις 22/4/91, ο δικηγόρος του αιτητή επεσήμανε την έκδοση των προαναφερθεισών απο-
20 φάσεων του Εφετείου καθώς και τρίτης απόφασης του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην άσκηση της πρωτοβάθμιας δικαιοδοσίας του με ανάλογες θέσεις, *Καλαφάτης ν. Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου**** και εισηγήθηκε την ακύρωση της επίδικης απόφασης. Οι καθ' ων η αίτηση διατή-
25 ρησαν τις θέσεις τους και με την άδεια του δικαστηρίου παρατάθηκε ο χρόνος για την υποβολή απαντητικής αγόρευσης εκ μέρους του αιτητή. Στην αγόρευσή τους οι καθ' ων η αίτηση υποστήριξαν την εγκυρότητα των επίδικων πράξεων και επικαλέστηκαν την αρχή της διάσωσης νομι-
30 μοφανών αποφάσεων de facto οργάνων πριν τη δικαστική διαπίστωση του ελαττώματος στη συγκρότησή τους. Ανά-

* (1991) 3 Α.Α.Δ. 159.

** (1991) 3 Α.Α.Δ. 270

35 *** (1991) 4 Α.Α.Δ. 935

λογες θέσεις υιοθετήθηκαν και σε σειρά άλλων εκκρεμο-
 σών προσφυγών που αφορούσαν την εγκυρότητα αποφά-
 σεων της Αρχής που λήφθηκαν από το Συμβούλιο το
 οποίο συγκροτήθηκε βάσει του αντισυνταγματικού νόμου. 5
 Με τη σύμφωνη γνώμη και του αιτητή η υπόθεση αναβλή-
 θηκε κατά την επόμενη εμφάνιση των διαδίκων ενώπιον
 του δικαστηρίου εν αναμονή της απόφασης του δικαστη-
 ρίου στις προαναφερθείσες συνεδिकाζόμενες υποθέσεις η
 οποία εκδόθηκε στις 17/5/91 - Νικολάου & Άλλοι ν.
 Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου* . 10

Το δικαστήριο απέρριψε τις θέσεις της Αρχής και έκρι-
 νε ότι οι αποφάσεις οι οποίες εκδόθηκαν από το Συμβού-
 λιο ενόσο είχε συγκροτηθεί και λειτουργούσε βάσει του Ν.
 149/88 (βλ. επίσης Ν. 26/89) ήσαν άκυρες. Μετά την από-
 φαση στη Νικολάου οι καθ' ων η αίτηση εγκατέλειψαν την 15
 ένσταση τους στην προσφυγή και το αίτημα τους για επι-
 κύρωση της επίδικης απόφασης. Με βάση τις αρχές που
 υιοθετήθηκαν στις αποφάσεις που μνημονεύονται στο κεί-
 μενο της απόφασης, η επίδικη απόφαση έχει ακυρωθεί
 στην ολότητα της βάσει του άρθρου 146.4 (β) του Συντάγ- 20
 ματος.

Η αναδρομή στην πορεία της προσφυγής κρίθηκε απα-
 ραίτητη για να προσδιοριστεί το πλαίσιο μέσα στο οποίο
 πρέπει να κριθεί το αίτημα του προσφεύγοντος για την 25
 επιδίκαση των εξόδων της δίκης υπέρ του μετά την ακύ-
 ρωση της επίδικης απόφασης.

Ο κ. Παπαφίλιππου υπέβαλε ότι το αίτημα του δικαιο-
 λογείται ενόψει της δικαίωσης των θέσεων του αιτητή και
 της απόρριψης των θέσεων της άλλης πλευράς. Χαρακτή-
 ρισε εξάλλου την επιμονή των καθ' ων η αίτηση στην υπο- 30
 στήριξη της επίδικης απόφασης μετά την απόφαση του
 Εφετείου στην Ρ.Ι.Κ. ως εντελώς αδικαιολόγητη.

* (1991) 4 Α.Α.Δ. 1684.

5 Ο κ. Χ" Ιωάννου αντέκρουσε την εισήγηση με την επι-
χειρηματολογία ότι μέχρι την πρόσφατη έκδοση της από-
φασης στη Νικολάου παρέμειναν άλυτα ορισμένα ουσιαστικά
10 θέματα, η επίλυση των οποίων ήταν αναγκαία για τον
προσδιορισμό της νομικής υπόστασης της επίδικης από-
φασης. Κανένας από τους δικηγόρους δεν έκανε αναφορά
σε προηγούμενη απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου καθοδηγητική ως προς την άσκηση της διακριτικής ευχέρειας
του δικαστηρίου στον τομέα της αναθεωρητικής δικαιοδο-
σίας ως προς το διακανονισμό των εξόδων της δίκης.

15 Η άσκηση της διακριτικής ευχέρειας του δικαστηρίου
ως προς τη ρύθμιση των εξόδων της δίκης σε υποθέσεις
διοικητικού δικαίου και οι παράγοντες οι οποίοι σταθμί-
ζονται με απασχόλησαν, από ό,τι μπόρεσα να διαπιστώ-
σω, σε πέντε προηγούμενες αποφάσεις, συγκεκριμένα στις
*Frangos & Others v. Republic**, *Booksellers Association v.*
*Republic***, *Nakis Bonded Warehouse v. Republic****,
*Paradopoulos v. Municipality of Nicosia***** και *Ioannou*
*v. C.T.O.******.

20 Οι αρχές οι οποίες προκύπτουν από τις πιο πάνω
αποφάσεις συνοψίζονται και κατά λογική συνέπεια προε-
κτείνονται ως εξής:-

25 (1) Ο κανόνας που ισχύει στην αστική διαδικασία ότι
τα έξοδα ακολουθούν το αποτέλεσμα δεν ισχύει *****. Ο
κανόνας ο οποίος ισχύει στο πεδίο της αναθεωρητικής δι-
καιοδοσίας ως προς τα έξοδα είναι τούτος: τα έξοδα αφιέ-
νται στην ελεύθερη κρίση του δικαστηρίου.

* 1982) 3 C.L.R. 53.

30 ** (1985) 3 C.L.R. 1171.

*** (1986) 3 C.L.R. 1179.

**** (1986) 3 C.L.R. 2046.

***** (1986) 3 C.L.R. 2543.

35 ***** Στην Αγγλία ο κανόνας έχει θεσμοποιηθεί με τις διατάξεις της
R.S.C. Ord.62 r.3(3).

(2) Η διαφορά μεταξύ των κανόνων που ισχύουν ως προς τα έξοδα στις δυο δικαιοδοσίες ανάγεται και δικαιολογείται από τους διάφορους σκοπούς και χαρακτήρα των δύο διαδικασιών. Η αγωγή σκοπεί στην προστασία και εξασφάλιση των ιδιωτικών δικαιωμάτων του πολίτη και η διαδικασία είναι προσαρμοσμένη στο σύστημα αντιπαραθέσης. Ο ρόλος του δικαστηρίου στην πολιτική δίκη είναι κατεξοχήν διαιτητικός. Αντίθετα η αναθεωρητική δίκη έχει ως κύριο λόγο τον έλεγχο της νομιμότητας διοικητικών πράξεων, αποφάσεων και παραλείψεων, και κατακολουθίαν την αποκατάσταση θιγόντων δικαιωμάτων του προσφεύγοντος στο πεδίο του δημοσίου δικαίου. Η διαδικασία διερεύνησης της νομιμότητας έχει εξεταστικό (ανακριτικό) χαρακτήρα. Η διερεύνηση εναποτίθεται στο δικαστήριο με τους διαδίκους να διαδραματίζουν υποβοηθητικό ρόλο στην ανίχνευση των γεγονότων και διαπίστωση των αρχών που διέπουν τον καθορισμό της νομιμότητας στην συγκεκριμένη περίπτωση. Συνεπώς οι διάδικοι δε διαδραματίζουν τον καθοριστικό ρόλο που ασκούν στην πολιτική δίκη για την προώθηση και διεκπεραίωση της υπόθεσης.

(3) Τα γεγονότα, ή πολλά από αυτά, τα οποία επέδρασαν στη λήψη της διοικητικής απόφασης, πράξης ή παράλειψης είναι άγνωστα στον αιτητή μέχρις ότου διαταχθεί η επιθεώρηση του φακέλου και αυτά αποκαλυφθούν στο δικαστήριο. Σ' εκείνη την περίπτωση η πρόβλεψη του αιτητή για την τύχη της προσφυγής δεν μπορεί παρά να είναι ελλειμματική και εφόσον δεν είναι υπεύθυνος για την άγνοια των γεγονότων δεν κρίνεται κατά κανόνα δίκαιο να επωμισθεί τα έξοδα. Η κατάσταση μπορεί να αλλάξει μετά την αποκάλυψη των γεγονότων αλλά και πάλι ο γενικός κανόνας ότι τα έξοδα επαφίενται στην ελεύθερη κρίση του δικαστηρίου δε μεταβάλλεται ενόψει του κοινού συμφέροντος στον έλεγχο της νομιμότητας του κυβερνητικού και διοικητικού έργου.

(4) Οποτεδήποτε η κρίση της νομιμότητας της επίδικης απόφασης συναρτάται με τη δικαιοσύνη της υπόστασης και η έκβαση της υπόθεσης με την ορθότητα των εκατέρωθεν νο-

5 μικών θέσεων, ο ερευνητικός ρόλος του δικαστηρίου συρρικνύεται και το αποτέλεσμα συναρτάται με την αποδοχή των θέσεων της μιας ή της άλλης πλευράς. Σ' εκείνη την περίπτωση επαυξάνεται η σημασία του αποτελέσματος ως καθοριστικού παράγοντα για τον διακανονισμό των εξόδων της δίκης.

10 Στην υπό εκδίκαση προσφυγή δικαιώθηκε ο αιτητής στις θέσεις του και η απόφαση ακυρώθηκε. Η δικαίωσή του ήταν προβλεπτή ενώ μετά την απόφαση του Εφετείου στην *P.I.K.* σχεδόν βέβαιη. Οι διαπιστώσεις αυτές καθιστούν την έκδοση διαταγής για τα έξοδα υπέρ του αιτητή δίκαιη και εύλογη με μόνη εξαίρεση τα έξοδα που προκλήθηκαν από την εμφάνιση των διαδικιών στις 15/5/91, ημερομηνία κατά την οποία η προσφυγή αναβλήθηκε κοινή
15 συναινέσει.

Επαναλαμβάνω ότι η επίδικη απόφαση ακυρώνεται στην ολότητά της βάσει του άρθρου 146.4 (β) του Συντάγματος. Η προσφυγή επιτυγχάνει με έξοδα υπέρ του αιτητή.

Επίδικη απόφαση ακυρώνεται με έξοδα.